

XORNADAS AMBIENTAIS E DE TURISMO SOSTIBLE NO CAMIÑO PORTUGUÉS

LVIII Curso de Saúde Ambiental

PROGRAMA GALEGO MUNICIPIOS SAUDABLES E SOSTIBLES 2000-2020

A xestión das augas nos albergues do Camiño de Santiago

Juan José Somoza Rodríguez

Director Servizos Augas de Espina & Delfín, S.L.

ÍNDICE

- 1. Antecedentes**
- 2. Actividade desenvolta**
- 3. Recursos dispoñibles**
- 4. Xestión da auga nos albergues**
- 5. Lexislación aplicable AFCH – ACS no Xacobeo**
- 6. Mantemento de cara a unha xestión sostible**

1. Antecedentes

1977

1999

GRUPO ESPINA & DELFIN, S.L.

2011

2014

1977

2002

2002

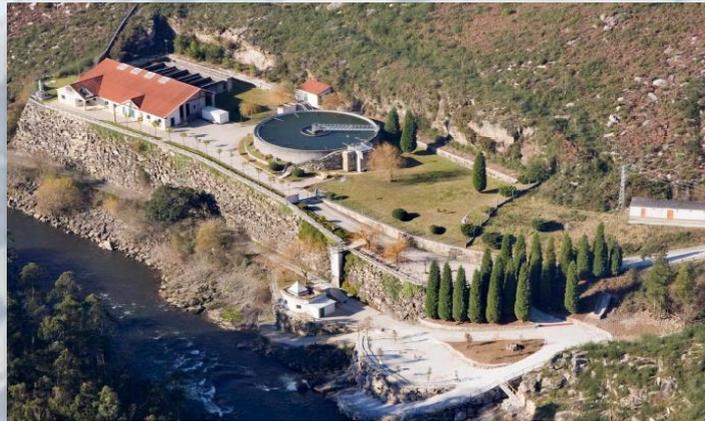
2. Actividade desenvoltoa

- Uso sostible recurso
- Protexer e recuperar a súa calidade

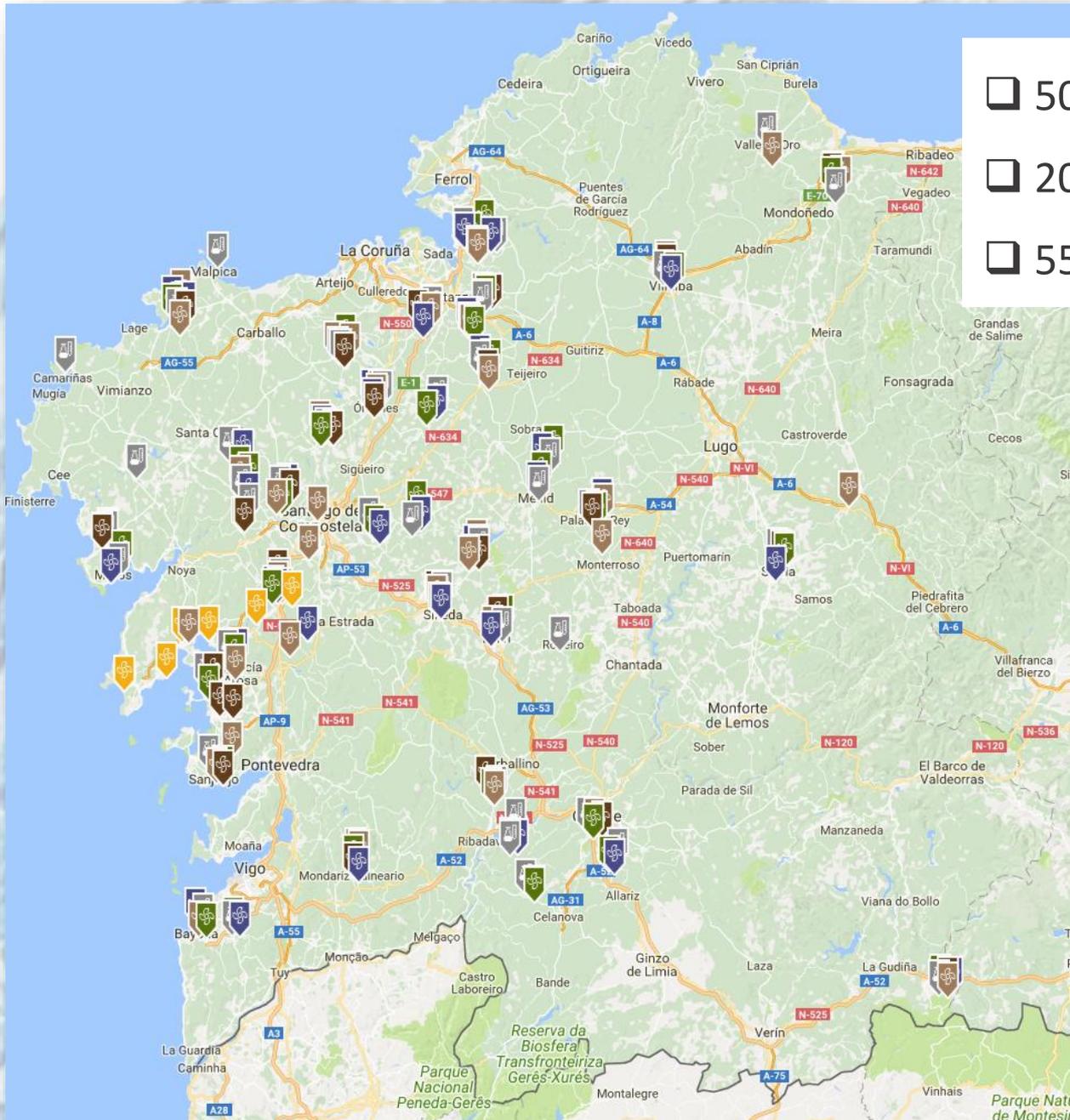
2. Actividade desenvolvida

Deseño e construción de obras públicas

2. Actividade desenvolta

Xestión e mantemento de servizos municipais

- ❑ 50 municipios (Galicia)
- ❑ 200.000 abonados
- ❑ 550.000-720.000 hab. abastecidos

- Abastecemento en alta
- Mantemento E.T.A.P.
- Servizos Abastecemento
- Control analítico
- Servizos Saneamento
- Mantemento E.D.A.R.

2. Actividade desenvolvida

Mantemento dos Albergues do Camiño de Santiago

Triacastela

Arzúa

Casa Forte Lusio

3. Recursos disponibles

HUMANOS

- ❑ Equipo: 356 empleados
- ❑ Formación superior e de postgrado: 15% plantilla
- ❑ Antigüedad na empresa: 12 anos

MATERIAIS

3. Recursos disponibles

MATERIAIS

3. Recursos disponibles

MATERIAIS

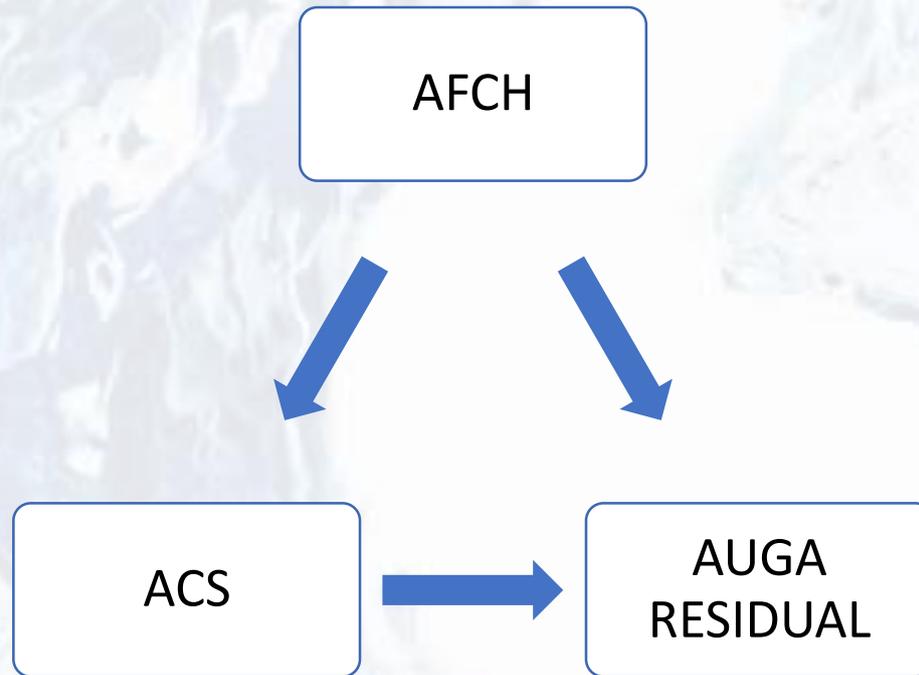
- **UNE-EN ISO/IEC 17025: Requisitos generales para la competencia de los laboratorios de ensayo y de calibración**
- **UNE-EN ISO 50001: Sistema de Gestión energética**
- **UNE-EN ISO 22000: Sistemas de gestión de la inocuidad de los alimentos**
- **UNE-EN ISO 9001 : Certificación de sistemas de gestión de la calidad ISO 9001**
- **UNE-EN ISO 14001: Sistema de Gestión Ambiental**
- **OHSAS 18001: Sistemas de gestión de la seguridad y salud en el trabajo**

4. Xestión da auga nos albergues

- Captación propia
- Rede de abastecemento

☐ Fontes enerxía:

- Solar
- Aerotermia
- Xeotérmica
- Biomasa: pellets
- Combustibles fósiles
- Eléctrica

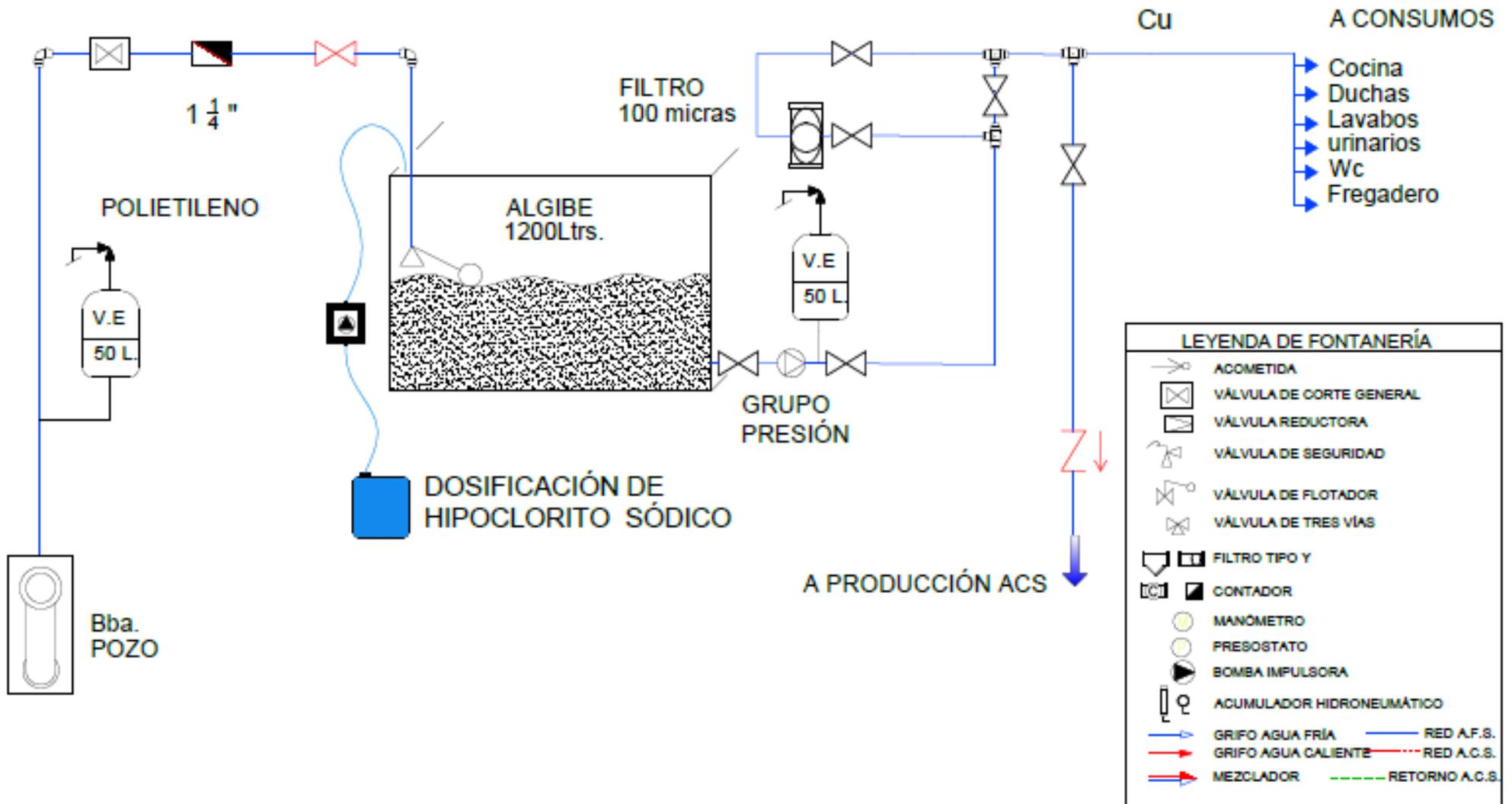
- Fosas sépticas
- Rede saneamento

AFCH: auga fría de consumo humano

ACS: auga quente sanitaria

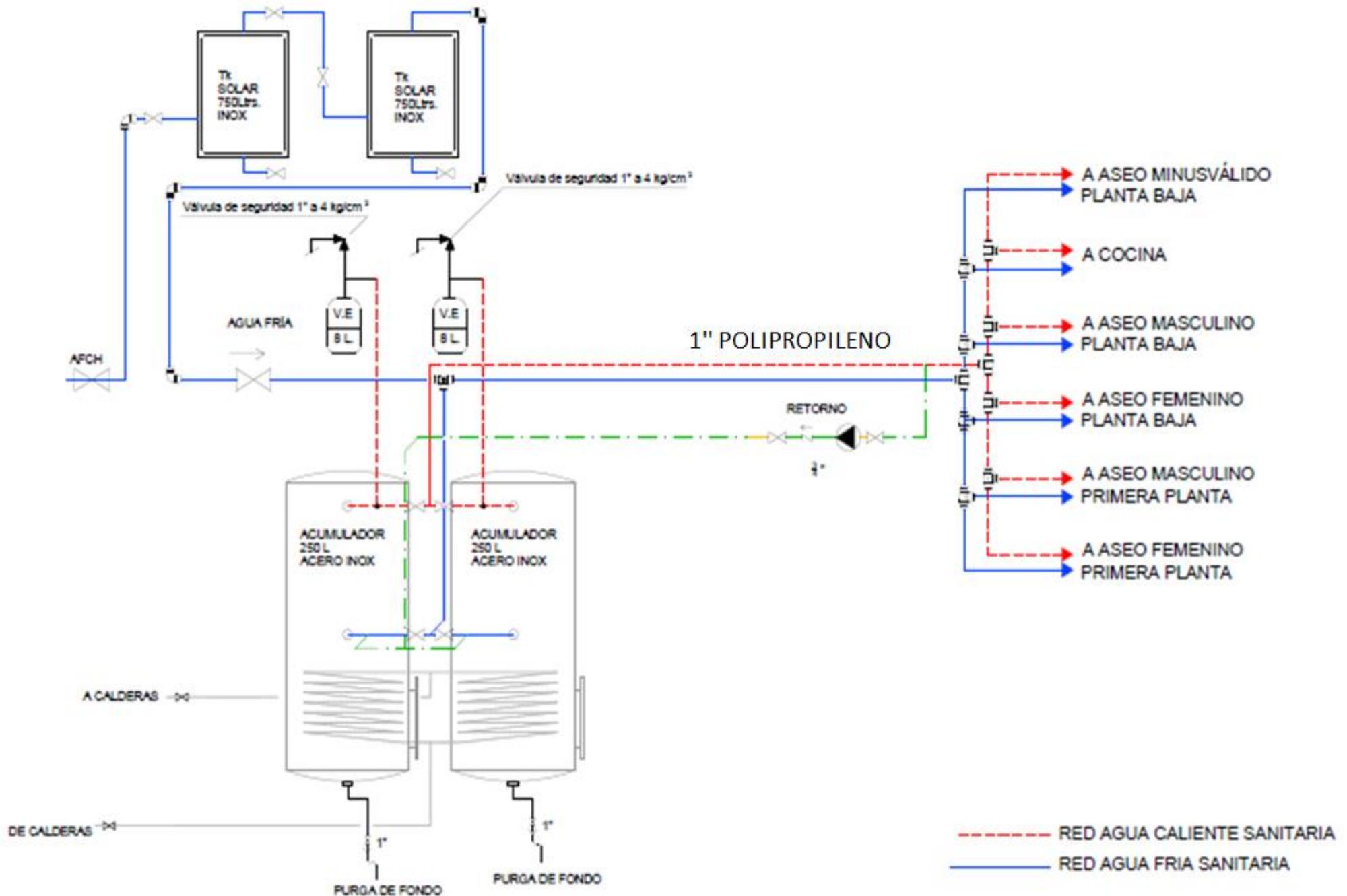
4. Xestión da auga nos albergues: AFCH

Esquema tipo albergue: captación propia

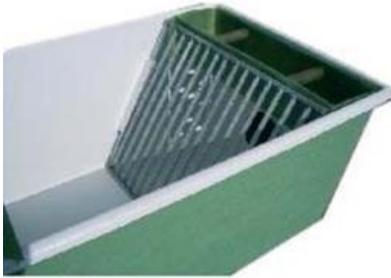
4. Xestión da auga nos albergues: ACS

Esquema tipo albergue: auga quente sanitaria

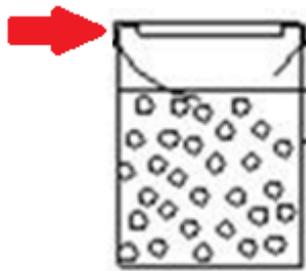

4. Xestión da auga nos albergues: AUGA RESIDUAL

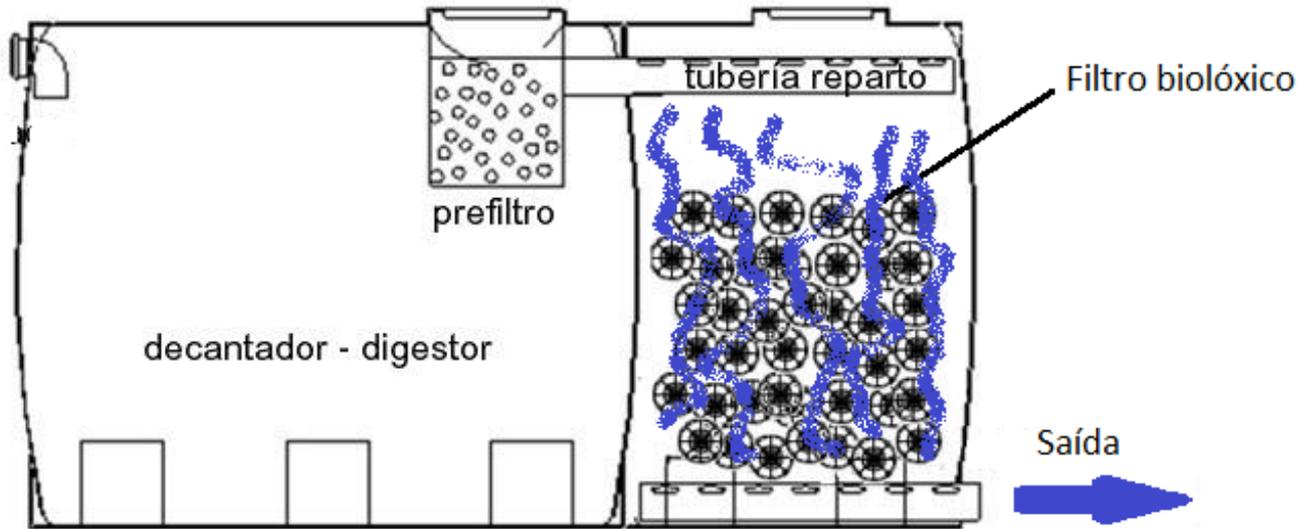
Esquema tipo : FOSA SÉPTICA

Entrada Auga Residual

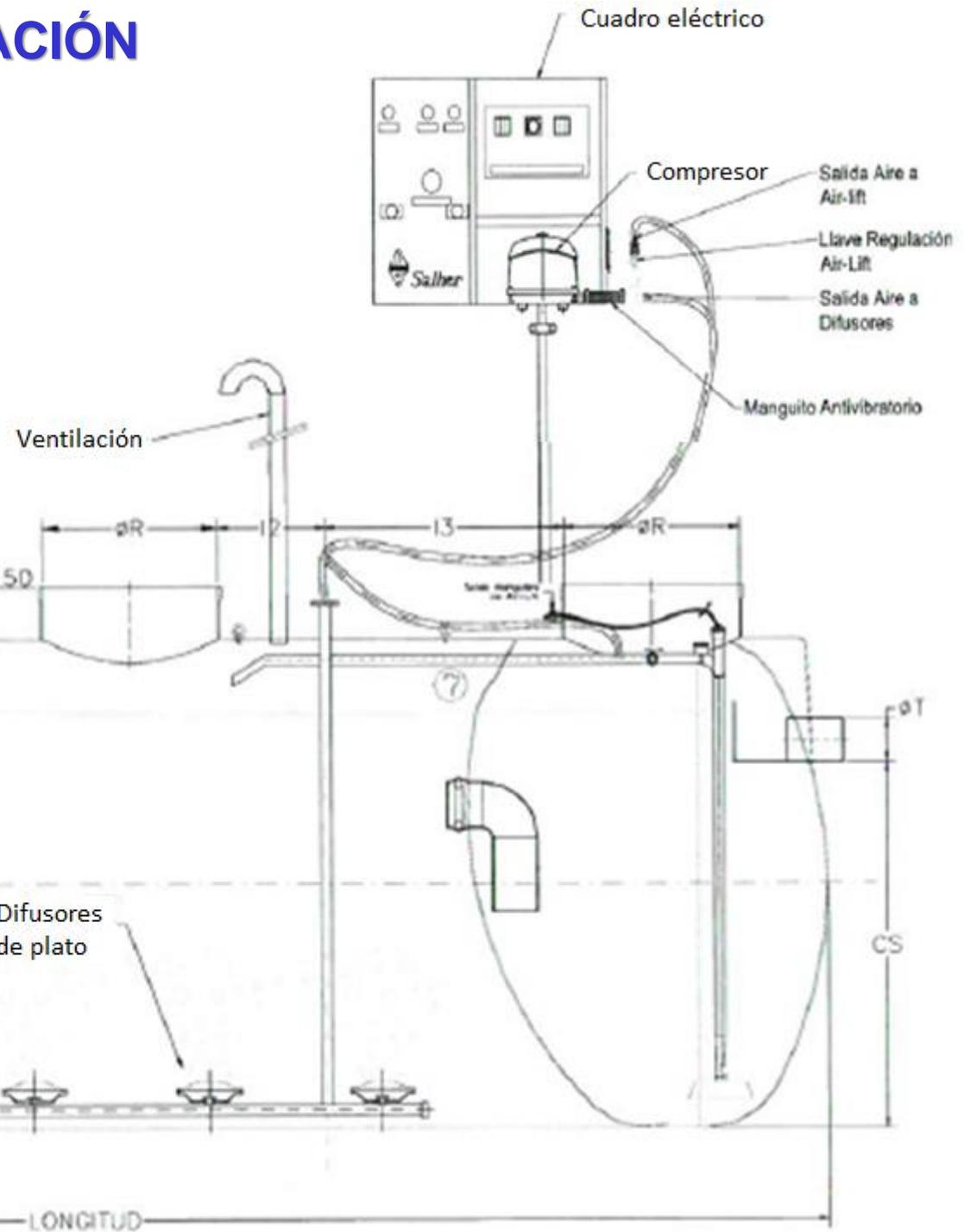
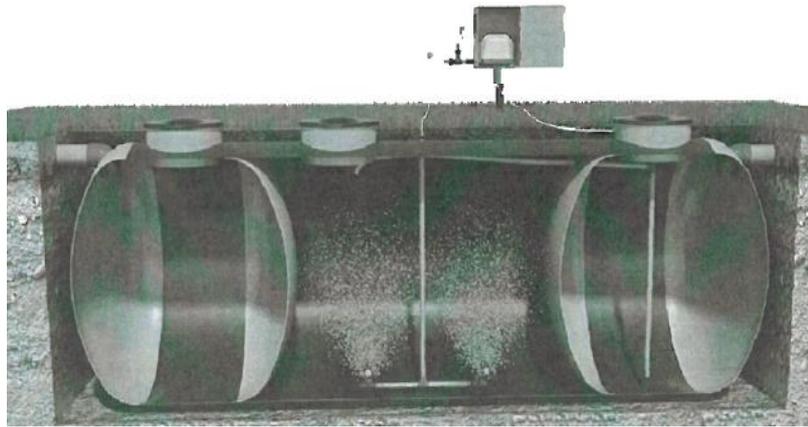
Reixa captación sólidos gruesos

- Verificación do bo funcionamento da fosa así como a necesidade de vaciado

4. Xestión da auga nos albergues: AUGA RESIDUAL

ESQUEMA XERAL EDAR AIREACIÓN

4.Xestión da auga nos albergues: AUGA RESIDUAL

EDAR DE CALDAS DE REIS

CAUDAL MEDIO DIARIO = $4320 \text{ m}^3/\text{d} = 180 \text{ m}^3/\text{h}$

CAUDAL MÁXIMO DESBASTE + PRETRATAMENTO = $2.160 \text{ m}^3/\text{h}$

5.Lexislación aplicable AFCH – ACS no Xacobeo

NORMATIVA DE AUGA CONSUMO

- ❑ **Real Decreto 140/2003**, do 7 de febreiro, polo que se establecen os criterios sanitarios da calidade de auga de consumo. (estatal)

NORMATIVA SANITARIA DA LEXIONELOSE

- ❑ **Real Decreto 865/2003**, do 4 de xullo, polo que se establecen os criterios hixiénico-sanitarios para a prevención e control da lexionelose. (estatal)
- ❑ **Decreto 9/2001**, do 11 de xaneiro, polo que se regulan os criterios sanitarios para a prevención da contaminación por lexionela nas instalacións térmicas. (autonómico)

PLAN DE AUTOCONTROL SANITARIO DOS ALBERGUES AO LONGO DO CAMIÑO DE SANTIAGO

**ANEXO I. ESQUEMA DE
 AUTOCONTROL DOS
 ALBERGUES AO LONGO
 DOS CAMIÑOS
 XACOBEO 2010**

O albergue está conectado a unha rede de abastecemento municipal controlada?

SI

NON

Ten depósito de almacenamento de auga?

Auga distribuída $\leq 5 \text{ m}^3/\text{día}$ ou menos de 50 prazas?

SI

NON

SI

NON

Esquema da instalación, no que se indique, no caso de ser necesario, o sistema de potabilización e as substancias empregadas no tratamento de auga.

Rexistros de control cloro:
 Abril-setembro: semanal.
 Restantes meses: quincenal.

Esquema da instalación, no que se indique o sistema de potabilización e as substancias empregadas no tratamento de auga.

Esquema da instalación, no que se indique o sistema de potabilización e as substancias empregadas no tratamento de auga.

Rexistros de incidencias e medidas correctoras, se é o caso.

Rexistros de incidencias e medidas correctoras, se é o caso.

Rexistros de incidencias e medidas correctoras, se é o caso.

Rexistros de control de cloro.
 Abril-setembro: semanal.
 Restantes meses: quincenal.

Rexistros de control de cloro.
 Abril-setembro: semanal.
 Restantes meses: quincenal.

Rexistros de control de cloro.
 Abril-setembro: semanal.
 Restantes meses: quincenal.

Realización de analíticas.

- *Analíticas de control na billa.*
 Parámetros*.
 Frecuencia: 1 ao cuadrimestre.

Realización de analíticas.

- *Analítica inicial.*
 Parámetros**.
 Frecuencia: 1 cada 5 anos.
 (A periodicidade comeza no ano 2010).
- *Analíticas de control na billa.*
 Parámetros*.
 Frecuencia:
 Abril-setembro: 1 cada 2 meses.
 Restantes meses: 1 ao trimestre.

Realización de analíticas.

- *Analítica inicial.*
 Parámetros**.
 Frecuencia: 1 cada 5 anos.
 (A periodicidade comeza no ano 2010).
- *Analíticas de control na billa.*
 Parámetros*
 Frecuencia:
 Abril-setembro: mensual.
 Restantes meses: 1 ao trimestre.

*Parámetros da analítica de control na billa no consumidor: os indicados segundo o Real decreto 140/2003 do 7 de febreiro [olor, sabor, color, turbidez, condutividade, pH, amonio, *Escherichia coli* e bacterias coliformes e o/s parámetro/s que se sospeite que está/n presente/s na instalación interior (cobre, cromo, níquel, ferro, ou chumbo)].
 ** Parámetros da analítica completa segundo o Real decreto 140/2003 do 7 de febreiro.

5.1. Plan autocontrol sanitario AFCH (R.D.140/03)

*Parámetros a controlar: **Olor, sabor, color, turbidez, condutividade, pH, amonio, *Escherichia coli*, bacterias coliformes**, e os **parámetros** que se sospeite que están **presentes na instalación interior (cobre, cromo, níquel, ferro ou chumbo)**

5.1. Plan autocontrol sanitario AFCH (R.D.140/03)

ALBERGUE

CAPTACIÓN PROPIA CON:
 $Q \leq 5 \text{ m}^3/\text{d}$ ou menos de 50 prazas

SI

Control cloro:
Abril-setembro: semanal
Resto meses: quincenal

Analítica control: *billa do consumidor
Abril – setembro: 1 c 2 meses
Resto meses: 1 o trimestre

NON

Control cloro:
Abr-sep. semanal
Resto meses: quincenal

Analítica control: *billa do consumidor
Abril – setembro: mensual
Resto meses: 1 o trimestre

SISTEMA DOSIFICACIÓN CLORO:

- Verificación do correcto funcionamento do sistema de cloración nos alxibes (semanal)

5.2. Programa vixilancia da lexionelose

Clasificación das instalacións (R.D.865/03)

Maior probabilidade de proliferación e dispersión da lexionelose

- Sistemas de ACS con acumulador e retorno

Menor probabilidade de proliferación e dispersión da lexionelose

- Instalacións interiores de AFCH (tuberías, depósitos e alxibes)
- Instalacións de ACS sin retorno
- Sistemas de auga contra incendios
- Aparatos que acumulen auga e poidan producir aerosois

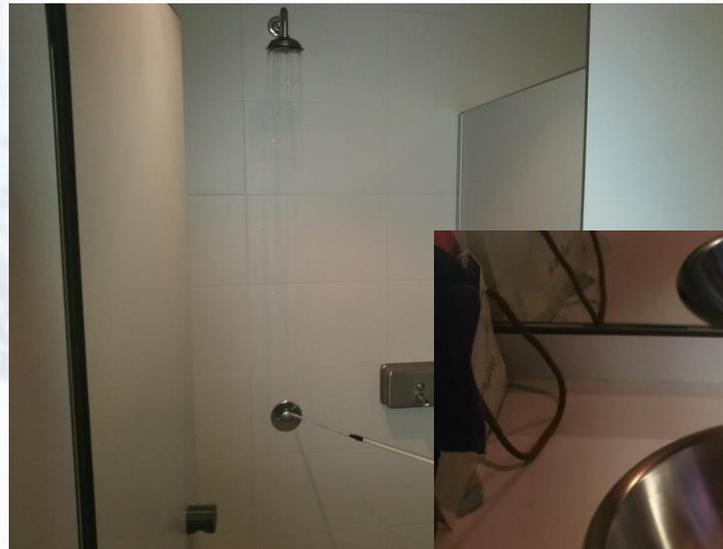

5.2. Programa vixilancia da lexiónelose

Medidas preventivas e de control (R.D.865/03)

Puntos termináis da rede (AFCH + ACS)

- Desmontaxe de difusores (grifos ou duchas) (mensual)
- Verificación dun correcto funcionamento, estado de conservación e limpeza (mensual)
- Desinfección con cloro destes elementos ou substitución dos mesmos
- Apertura de grifos e duchas non utilizados (semanal)

5.2. Programa vixilancia da lexiionelose

Medidas preventivas e de control (R.D.865/03)

Auga fría de consumo humano (AFCH)

- Medida cloro libre ou combinado nun número representativo de puntos termináis. Si a auga de consumo procede de acumulación: CLORO LIBRE > 0,2 mg/L (mensual)
- Control Tª depósitos AFCH (<20°C) (mensual)
- Revisión do estado de conservación e limpeza da instalación de AFCH (trimestral)
- Desinfección química da rede e depósitos (anual)

5.2. Programa vixilancia da lexionelose

Medidas preventivas e de control (R.D.865/03)

Auga quente sanitaria (ACS)

- Medida e rexistro da Tª (> 50°C) nun Nº representativo de puntos termináis, incluíndo os máis cercanos e os máis alonxados dos acumuladores. O finalizar o ano teranse comprobado todos os puntos da instalación (mensual)
- Control Tª nos depósitos de acumulación (> 60°C) (diario)
- Purgado dos acumuladores (semanal)
- Verificación do estado de conservación, limpeza dos depósitos ACS (trimestral)
- Desinfección química dos depósitos ACS e rede (anual)

5.2. Programa vixilancia da lexiionelose

Medidas preventivas e de control (R.D.865/03)

Control da Tª da auga nos depósitos acumuladores ACS

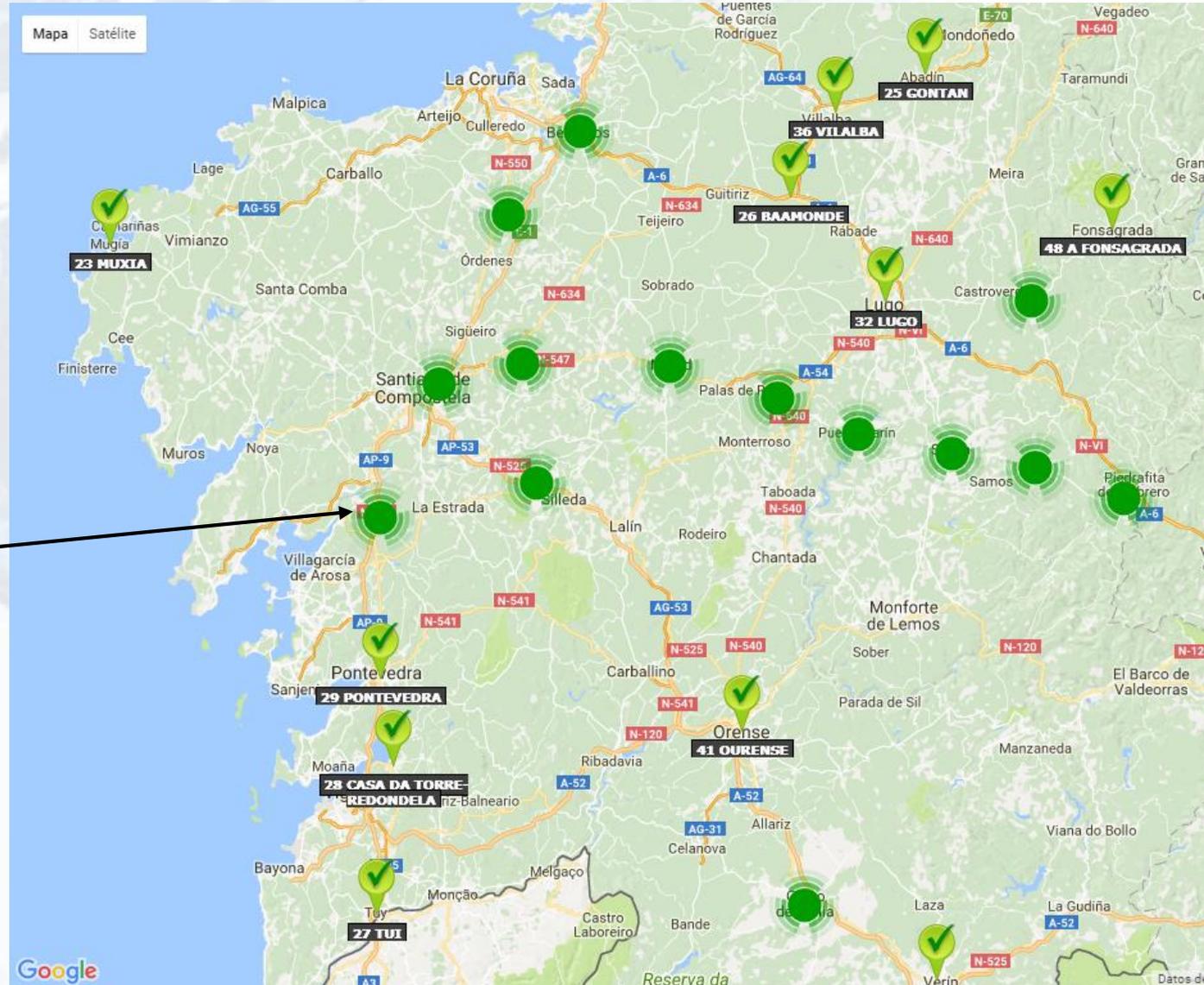
**INSTALACIÓN
SISTEMA REMOTO**

31 PONTECESURES

ACUMULADOR: 61,5 C

Tension Bateria: 4 V

Los ultimos datos conocidos
son de hace 2 horas
(05/10/2017 14:10:36)

6. Mantemento de cara a unha xestión sostible

❑ Promover accións sinxelas

- Billas ben pechadas
- Reparación de fugas de auga

- Instalación de accesorios aforradores como:

- ✓ Fluxores de dobre descarga, grifos e duchas aireadas, reductores de caudal, etc.

- Involucrar o usuario nun consumo responsable

6. Mantemento de cara a unha xestión sostible

Pecha a billa...

Cierra el grifo...

Turn off the tap...

Éteignez le robinet...

Schalte den Wasserhahn aus...

...cada gota conta

...cada gota cuenta

...every drop counts

...chaque jeton compte

...jeder Tropfen zählt

6. Mantemento de cara a unha xestión sostible

□ Vixilancia e control da cantidade da auga dispoñible

- Analizar a evolución do consumo: detección de fugas
- Aproveitar as novas tecnoloxías:
  - ✓ Medir de forma intelixente consumos para mellorar o entendemento e a xestión sostible no uso da auga.

XORNADAS AMBIENTAIS E DE TURISMO SOSTIBLE NO CAMIÑO PORTUGUÉS

LVIII Curso de Saúde Ambiental

PROGRAMA GALEGO MUNICIPIOS SAUDABLES E SOSTIBLES 2000-2020

A xestión das augas nos albergues do Camiño de Santiago

Juan José Somoza Rodríguez

Director Servizos Augas de Espina & Delfín, S.L.

